

the legal framework there are prerequisites for the rational use of material resources, the issue of saving all kinds of resources, energy efficiency in road transport and resource conservation. Regarding the competence of government on the issue of resource in road transport, the analysis leads to the finding of only «embryonic» legal bases which were established almost 20 years ago and today the further development received. Yet, analyzing the current problem of nature more broadly, we can conclude that the proper place resource problems in road transport in modern politics of Environmental Safety and Environmental Protection in the State are not.

УДК 35:323:334

МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЮ ЕКОНОМІКОЮ В УКРАЇНІ

КІРСЄВ Д. Б.,
здобувач, Київський національний
університет імені Тараса Шевченка

У статті розглянуто механізми державного управління в сфері інформаційної економіки в Україні та запропоновано способи їх вдосконалення.

Ключові слова: державне управління, економічна система, інформаційна економіка, механізми державного управління.

В статті проаналізовані механізми державного управління в сфері інформаційної економіки в Україні і пропонується їх удосконалення.

Ключевые слова: государственное управление, экономическая система, информационная экономика, механизмы государственного управления.

The article analyzes the mechanisms of public administration in the information economy in Ukraine and offered to their improvement .

Key words: public administration, economic system, information economics , governance mechanisms .

Постановка проблеми. Система управління економікою в Україні перебуває у процесі змін. З одного боку, це потребує вдосконалення механізму державного управління економікою загалом та інформаційної економікою зокрема. Потребують розробки принципово нові підходи до форм і методів управління. Є необхідність визначення науково обґрунтованих нормативно-правових аспектів державного регулювання. З іншої сторони, організаційно-економічна структура суб'єктів господарювання в сфері інформаційної економіки в умовах глобалізації й інноваційного розвитку вже не відповідає сучасним

об'єктивним потребам українського суспільства. Виникає необхідність створення ефективного інформаційного забезпечення суспільства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Механізми державного управління та державної політики розкрито у працях провідних вітчизняних та зарубіжних вчених. У галузі управління це праці В. Авер'янова, Г. Атаманчука, П. Єгорова, О. Ковалюка, О. Коротича, Ю. Лисенка, В. Малиновського, Р. Рудницької та інших. Становлення інформаційної економіки системно досліджували А. Чухно, Л. Мельник, Б. Мізюк, Б. Новіков, В. Мунтіян, А. Маслов, В. Павлов, Н. Апатова, Л. Федулова, Є. Ніколаєв, В. Семиноженко. Наукові праці Ю. Бажал, Р. Васильченко, О. Вершинської, О. Глущенко, Д. Шахова, А. Ткачової С. Гринкевич та О. Іляш присвячені важливим аспектам функціонування та активізації інформаційного ринку, обґрунтуванню впливу розвитку інформаційної економіки на соціальні й економічні процеси. Питання механізмів державного управління у сфері інформаційної економіки на сучасному етапі залишається малодослідженим.

Постановка завдання. Реалізація державної політики розвитку інформаційної економіки у контексті інтеграції України в світові ринки, світове суспільство, створення передумов для поглиблення та розширення відносин з світовим та європейським інформаційним простором актуалізує необхідність науково-аналітичного супроводу цих процесів та удосконалення механізмів реалізації державної політики в управлінні розвитком інформаційної економіки.

Механізми розвитку інформаційної економіки в Україні слід розглядати, як механізми державного управління (практичні заходи, засоби, важелі, стимули з боку держави) та недержавні механізми (конкуренцію та партнерство).

Метою дослідження є визначення механізмів державного управління в сфері інформаційної економіки в Україні та надання пропозицій з їх удосконалення.

Виклад основного матеріалу. Не дивлячись на те, що відбувається інтенсивний процес формування світової «інформаційної економіки» в умовах глобалізації інформаційних, інформаційно-технологічних і телекомунікаційних ринків, виникненні світових лідерів інформаційної індустрії, перетворенні «електронної торгівлі» за допомогою телекомунікацій у засіб ведення бізнесу, в Україні ці процеси мають ознаки лише початкової стадії. Зокрема, спостерігається несистемність та локальний характер. В економіці України ще не відбулося широкомасштабної та докорінної модернізації на основі формування інформаційно мережевої системи та безперервного використання інновацій. В Україні є потреба удосконалення механізмів реалізації державної політики у сфері інформаційної економіки. Які ж механізми розвитку інформаційної економіки слід розглядати в Україні? По-перше, однією з складових загальнодержавної економічної політики є політика держави щодо розвитку інформаційного суспільства, яка саме й визначає принципи державного управління розвитком інформаційної економіки. У першу чергу слід розглядати механізми державного управління. «Механізми державного управління, складна система державних органів, організованих відповідно до визначених принципів для здійснення завдань державного управління, «інструмент» реалізації виконавчої влади держави. Механізм формування та реалізації державного управління – це сукупність і логічний

взаємозв'язок соціальних елементів, процесів та закономірностей, через які суб'єкт державного управління «схоплює» потреби, інтереси і цілі суспільства в управляючих впливах, закріплює їх у своїх управлінських рішеннях та діях і практично втілює їх в життя, зважаючи на державну владу» [1, с. 86.]. Органи державної влади впливають на суспільство, виробництво, будь-яку соціальну систему з метою досягнення поставлених цілей. Механізми державного управління – це практичні заходи, засоби, важелі, стимули, а структура механізму державного управління включає цілі, рішення, впливи, дії, результати. Таким чином, за рівнями механізми державного управління поділяють залежно від суб'єктів управління як такі, що можуть здійснюватися органами управління на вищому (ВРУ, Президент, КМУ), обласному (обласні ради, обласні державні адміністрації), районному (районні ради, районні державні адміністрації), місцевому (міські, селищні, сільські ради) рівнях. Узагальнену класифікацію механізмів державного управління наведено О. Федорчак [2]. Зазначимо, що механізм державного управління, як система, реалізується через конкретні методи, важелі й інструменти впливу з відповідним правовим, інформаційним, нормативним та фінансовим забезпеченням. Також важливими є методи державного управління, які розрізняють за формами – прямі й непрямі. Методи прямого впливу безпосередньо діють на функціонування суб'єктів управління. Серед методів непрямих впливів державне кредитування, державні позики, податкове регулювання, амортизаційна політика, стандартизація. Особливістю формування державної політики розвитку інформаційної сфери є те, що в ході розвитку ринкових відносин і стабілізації економіки функції прямого впливу держави будуть звужуватися. Основними інструментами механізму державного управління є ціноутворення, ставки податків і пільги з оподаткування, проценти за кредит, директивні заходи макроекономічних планів і цільових комплексних програм, норми і нормативи, і державні гарантії, державні закупівлі, ліцензії, квоти, ліміти тощо. Рішення, які приймаються в межах компетенції органів державного управління, завжди мають правове, нормативне, інформаційне та фінансово-економічне підґрунтя. Так, в Україні визначено пріоритетність розвитку інформаційної економіки на найвищому рівні управління. Не дивлячись на те, що базовий правовий акт, а саме, Закон України «Про інформацію» [3] був прийнятий ще у 1992 р., аналізуючи та виокремлюючи характерні ознаки інформаційної економіки, вітчизняні експерти С. Гринкевич та О. Іляш визначили, що «пріоритетність розвитку інформаційної економіки на найвищому рівні управління в Україні регламентовано з 2007 р.» [4, с. 57]. Саме тоді було прийнято окремий законодавчий документ – Закон України «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007 – 2015 роки» [5]. Закон окреслив основні причини недостатнього ступеня розбудови інформаційного суспільства в Україні. У ньому чітко визначено завдання, цілі та напрями його розвитку. А також засади національної політики розвитку інформаційного суспільства. Вказано на необхідність законодавчого забезпечення, організаційно-правові основи (інституційне, організаційне, ресурсне забезпечення; відповідні об'єднання громадян; механізми інтеграції України у світовий інформаційний простір і механізми реалізації основних засад розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007 – 2015 роки). Іншим важливим документом, який

відображає особливості впливу інформаційної економіки на розвиток українського суспільства, є Доктрина інформаційної безпеки України, затверджена Указом Президента України від 8 липня 2009 р. № 514/2009 [6]. У ньому було визначено основні засади інформаційної безпеки України, життєво важливі інтереси в інформаційній сфері для особи, суспільства, держави, основні реальні та потенційні загрози інформаційній безпеці України, а також напрями державної політики у сфері інформаційної безпеки. У 2014 р. цей Указ втратив чинність. Разом з ним і Доктрина. Згідно з Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 15 серпня 2007 р. № 653-р., питання щодо розвитку інформаційного суспільства (інформаційної економіки) мали бути враховані Державною програмою економічного і соціального розвитку України на 2012 р. та основних напрямів розвитку на 2013 і 2014 роки [7]. Та, як зазначають експерти, перелік завдань, які необхідно вирішити в межах розвитку інформаційного суспільства та кількісних і якісних показників ефективності державної політики є досить обмеженим, «звужує сутність і змістовність процесу розбудови інформаційного суспільства й оцінювання його розвитку, що суперечить Закону України «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007 – 2015 роки» [4, с. 57]. Зокрема, до показників ефективності державної політики у сфері розвитку інформаційного суспільства не віднесено, наприклад, «показник рівня конкурентоспроможності ринку інформаційних технологій, частки науково-дослідних організацій сфери інформаційних технологій, рівня дотримання авторських прав на програмне забезпечення, рівня застосування інформаційних технологій у закладах освіти, охорони здоров'я, рівня інноваційної активності» [4, с. 60].

Крім того, прийнято нову редакцію Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність». Зі старої редакції в ухваленому законі залишилася важлива норма – що держава повинна виділяти з бюджету на науку щонайменше 1,7% ВВП. Закон вимагає нарощувати витрати на науку, щоб досягти в перспективі сукупних витрат на наукові дослідження й розробки 3% ВВП. Але передбачені законом «Про державний бюджет України на 2016 рік» видатки державного бюджету становили 0,16% ВВП (3 676 743,4 тис. грн), тоді як у 2014 році цей показник був майже вдвічі більшим – 0,28% ВВП. Отже, як факт, недостатність державних фінансових ресурсів для належного розвитку інформаційної економіки, несвоєчасність виконання завдань щодо створення належних умов розвитку ринків інформаційних послуг.

Але, разом з тим, аналіз політичних пропозицій щодо реалізації державної політики у сфері розвитку інформаційного суспільства в Україні свідчить про слабе використання потенціалу інформаційних технологій щодо модернізації економіки і суспільства. Відсутнє чітке розмежування компетенції та повноважень органів державної влади та органів місцевого самоврядування при впровадженні інформаційно-комунікаційних технологій у систему державного управління, координації їх діяльності в цій сфері. Спостерігається недостатнє забезпечення доступності якісних адміністративних послуг усім суб'єктам інформаційного суспільства та гарантій їх відповідності затвердженим державним вимогам. Відсутнє об'єктивне урахування світового досвіду у сфері розвитку інформаційного суспільства. Не поширена практика делегування

органами державної влади їхніх повноважень з надання адміністративних послуг під приводом необхідності експлуатації інформаційно-телекомунікаційних систем та комплексів, що призводить до втрати контролю над собівартістю адміністративних послуг та над ціноутворенням на такі послуги. Відсутність системності у діяльність органів державної влади в галузі інформатизації. Відсутній аналіз стану матеріально-технічного забезпечення у сфері інформаційного суспільства в Україні, не передбачені механізми використання існуючої інфраструктури у галузі інформаційно-комунікаційних технологій.

Висновки. Інформаційна економіка в своїй основі має мережеву базову структуру. Суспільство отримало новий тип соціальної структури, стало «мережовим суспільством». У цих нових умовах розвивається та трансформується державне управління економікою, зокрема й інформаційною економікою. Гнучке управління та новий державний менеджмент змінюють централізований адміністративний контроль. Від політики обмеження монополізму відбувається перехід до створення умов вільного підприємництва та інвестування, розвитку конкурентного середовища, розвитку інноваційної діяльності. Це відбувається за допомогою різних організаційно-економічних методів та інструментів.

Отже, механізми реалізації державної політики у сфері інформаційної економіки в Україні мають відповідати сучасним реаліям, об'єктивним суспільним та економічним процесам.

Політичні пропозиції мають відповідати меті державної політики України у сфері інформатизації, тобто сприянню побудові сучасної ринкової економіки в нашій державі, забезпеченню підвищення її конкурентоспроможності шляхом впровадження сучасних та перспективних інформаційно-комунікаційних технологій в усі сфери життєдіяльності українського суспільства, з урахуванням реального стану його розвитку, а також готовності та спроможності громадян до впровадження цих технологій.

Мають бути створені умови для перерозподілу ринку розробки, створення, супроводження та експлуатації (фінансування) національних електронних інформаційних ресурсів та всього інформаційного суспільства, та практичного знищення існуючої системи. Важливо щорічно аналізувати ефективність існуючої інформаційно-телекомунікаційної системи в органах виконавчої влади. Покращувати умови підприємницької діяльності у сфері розробки систем електронного документообігу, захисту інформації та електронного цифрового підпису. Розвивати механізм аналізу фінансово-економічного ефекту від прийняття рішень у цій сфері.

Література:

1. Атаманчук Г.В. Теория государственного управления: Курс лекций. – М.: Юридическая литература, 1997. – 400 с.
2. Федорчак О.В. Класифікація механізмів державного управління [Електронний ресурс] / О.В. Федорчак // Демократичне врядування : зб. наук.пр. – Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2008. – Вип. 1. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/e-journals/DeVr/2008-01/O_Fedorchak.pdf.
3. Закон України «Про інформацію» [Електронний документ]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>

4. Гринкевич С.С., Ляш О.І. Теоретико-прикладні аспекти становлення інформаційної економіки в Україні [Текст] - // Стратегічні пріоритети, № 1 (34). 2015 р. – С. 56-62

5. Закон України «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007– 2015 роки» [Електронний документ]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/537-16>.

6. Указ Президента України «Про Доктрину інформаційної безпеки України» [Електронний документ]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/514/2009>.

7. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження плану заходів з виконання завдань, передбачених Законом України «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки» : розпорядження Кабінету Міністрів України від 15.08.2007 р. № 653-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/653-2007-%D1%80>.

The article deals with some mechanisms of state governance in the sphere of information economy in Ukraine. Some ways of their improvement have also been suggested.

Development of modern Information and Communication Technologies and increase in the amount of information are the main determinants of modern economics. Since the intellectual services and high-tech products are the main products of information economy, information and knowledge are now the most valuable. Developed countries are aware of the need for new approaches to their development and realize the benefits of the information economy. They direct significant financial investment in research and development, including the funds of businesses.

The system of economic management in Ukraine is in the process of change now. On the one hand, this requires improving the mechanism of state governance in economics in general, and in information economy in particular. Fundamentally new approaches to the forms and methods of management need to be developed. There is the need to determine scientifically based regulatory and legal aspects of state regulation. On the other hand, organizational and economic structure of entities in the field of information economy in the context of globalization and innovative development no longer meets current objective needs of Ukrainian society. There is a need to create an effective public information support.

Now in Ukraine the market of information products and services is under formation. The main components of the market of information products are the following: technical and technological (modern information equipment, powerful computers, advanced computer network and corresponding information processing technology, that enables operation in the global computer network Internet, search for information, customers, products, technology of hypertext environment, e-mail); regulatory (legislative background, regulating information market); organizational (elements of state regulation for cooperation between producers and distributors of information products and services).

Mechanisms of development of the information economy in Ukraine should be viewed as mechanisms of state governance (practical measures, tools, instruments, incentives from the state) and private mechanisms (competition and partnership).

The implementation of state policy of development of the information economy in the context of Ukraine's integration into world markets, global society,

creating conditions for deepening and expanding relations with the world and European information space actualizes the necessity for scientific and analytical support of these processes and improving the mechanisms for implementing of the state policies to manage the development of the information economy.

УДК 332.122:339.9

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ТРАНСКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА ПРИКОРДОННИХ РЕГІОНІВ

ЛІНЬКОВ М. О.,
викладач кафедри туризму та
логістики, Донецький державний
університет управління (м. Маріуполь)

Розкрито особливості інституційно-правового та фінансового забезпечення транскордонного співробітництва; досліджено європейський досвід розвитку транскордонних регіонів та функціонування нових форм транскордонного співробітництва: інноваційних кластерів, європейських угруповань територіального співробітництва. Обґрунтовано доцільність розвитку політики транскордонного співробітництва, як політики держави та власної політики прикордонних регіонів.

Ключові слова: *регіон, транскордонне співробітництво, держава, ризик, економіка.*

Раскрыты особенности институционально-правового и финансового обеспечения трансграничного сотрудничества; исследованы европейский опыт развития приграничных регионов и функционирование новых форм трансграничного сотрудничества: инновационных кластеров, европейских группировок территориального сотрудничества. Обоснована целесообразность развития политики трансграничного сотрудничества, как политики государства и собственной политики приграничных регионов.

Ключевые слова: *регион, транскордонное сотрудничество, государство, риск, экономика.*

The features of the institutional, legal and financial security of cross-border cooperation; studied the European experience of cross-border regions and operation of new forms of cross-border cooperation: innovation clusters,